

**אוניברסיטת בר אילן
המכון לשלטון מקומי**

מבוא לשלטון מקומי 72-105-01
קורס חובה שנתי (2 ש"ש)
תשס"ז
מרצה: שרון עזריאל

טלפון: 050-5827827

אי-מייל – asharon@ulai.org.il
שעות קבלה: ע"פ תאום מראש

I. מטרת הקורס

להקנות למשתתפים ידע בסיסי בהתפתחות השלטון המקומי בדמוקרטיה המערבית ובתפיסות התיאורטיות העיקריות.
דרכי קבלת החלטות, מערכת השלטון המקומי בראי הדמוקרטיה, השלטון המקומי על מרכיביו השונים, ויחסי שלטון מקומי שלטון מרכזי.

II. דרישות הקורס

הלימוד בקורס מתבסס על הרצאות וקריאות בחומר הביבליוגרפי.
בתחילת הסמסטר תנתנה לסטודנטים קריאת מאמרי החובה.
עמידה במבחן – 100% (בציון 60 לפחות).
תיתכנה עבודות במהלך הקורס, בהיקף של עד 15 עמודים שיזכו בבונוס של עד 10% מהציון.

III. תוכן הקורס

1. **התפתחות השלטון המקומי וסמכויותיו עד אמצע המאה ה-20:**
השתחררות מפיאודליזם.
תיאוריות עיקריות במחשבה האירופית.
2. **ריכוזיות פורמאלית ועוצמה מקומית:**
שינוי שיטת השלטון המקומי בהונגריה
הפרפקטורה והרשויות המקומיות.
המנהיגות הפוליטית המקומית והלאומית.
3. **שלטון מקומי בישראל:**
תקופת המנדט הבריטי.
תהליכי המוניציפליזציה.
מאפיינים ארגוניים ופוליטיים.
מאפיינים תקציביים
4. **התפתחות השלטון המקומי בעשור האחרון (שנים אחרונות).**
חוק הבחירה הישירה
חוק רשויות מקומיות חדש
חוק יסוד השלטון המקומי
5. **רפורמות בשלטון מקומי:**
התפתחות השלטון המקומי.
ועדות ממלכתיות בנושאי שלטון מקומי.
הרפורמה הלכה למעשה.
6. **סוגיות נבחרות:**
בעיות מטרופוליטאניות.
יחסי מרכז פריפריה.
7. **מרכז השלטון המקומי בישראל:**
מערכת היחסים שלטון מרכזי-שלטון מקומי.
מערכת היחסים למול הסתדרות העובדים.
8. **תכניות הבראה**
9. **איחוד רשויות מקומיות**
10. **סוגית המועצות הדתיות**
11. **התקשורת והציבור במערכת קבלת החלטות.**
12. **ההתמודדות עם האלימות ברשויות המקומיות**
אלימות כלפי ראשי רשויות מקומיות
אלימות כלפי עובדי ציבור ועובדי לשכות הרווחה

דרכים להתמודדות ומיגור תופעת האלימות ברשויות המקומיות
ועדת אהרונישקי לטיפול באלימות

13. איכות ויעול בשלטון המקומי:

יעול מערכות השלטון המקומי.

מיקור חוץ + הפרטה

ניהול רשות כעסק

מכרזי יתרון לגודל

איגודי ערים

מודל המצוינות

חברות כלכליות ותאגידים עירוניים

אג"ח מוניציפאלי.

ליגת רשויות מקומיות

14. הביקורת ברשויות המקומיות:

גזבר רשות

יועץ משפטי לרשות

מליאת מועצה

ועדת ביקורת

מבקר הרשות המקומית

אגף ביקורת משרד הפנים

הממונה על השכר באוצר (יחידת האכיפה)

חוק מימון בחירות

חוק חופש המידע

מבקר המדינה

בג"צ

חבות אישית

III. חובות המשתתפים בקורס

1. הלימוד בקורס מתבסס על הרצאות וקריאות חובה בחומר הביבליוגרפי.

2. עמידה במבחן – (בציון 60 לפחות).

3. תיתכנה עבודות במהלך הקורס.

ביבליוגרפיה

1. אלדר, ע' ועזריאל ש', "הכתובת כתובה על הקיר", ספר ועידת השלטון המקומי השניה, עמ' 91-93, אוניברסיטת ת"א, ת"א 2006.

אין

2. אלעזר, ד' וקלכהיים ח' (עורכים), השלטון המקומי בישראל, המרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה, ירושלים, 2001.

פרק 1: אלעזר, ד', "המימד המקומי של השלטון והפוליטיקה בישראל".

פרק 2: קלכהיים, ח', "הרשות המקומית ומשרדי הממשלה: מקורות העצמה המקומית".

פרק 4: ניומן, ד', "שלטון מקומי כפרי בישראל".

פרק 5: ראובני, י', "סוגיות מנהליות בשלטון המקומי".

שמוך מדעי המדינה לפי שלט.המ (472871)

3. בן-אליא, נ' וכנעני, ש', "אוטונומיה מקומית ללא עלות" – סוגיות מימון הפיתוח הפיזי של מוסדות חינוך, מכון פלורסהיימר למחקרי מדיניות, ירושלים, 1996.

שמוך מדעי המדינה לפי בן-אלי.או (358359)

4. בן-אליא, נ', הדור הרביעי: שלטון מקומי חדש לישראל, מכון פלורסהיימר למחקרי מדיניות, ירושלים, 2004.

E 320.8 בן-אלי.דו (603016)

5. בנמלך א' וסלומון ד', המדריך לנבחר ברשות המקומית, מפע"ם, משרד הפנים, 1998.

אין

6. בריכטה ופדהצור (עורכים), הבחירות לרשויות המקומיות בישראל 1998, הוצאת רמות אוניברסיטת תל-אביב, 2001.
E 324.6 בחי. לר (507454)
7. הכט, א', "הנהגות מקומיות מובילות לשינוי", הקצאת משאבים לשירותים חברתיים – 2000, (עורך: י קופ), המרכז לחקר המדיניות החברתית בישראל, ירושלים, תשס"ג.
תדפיס 9369 (570068)
8. טביביאן-מזרחי, מ, "מבנה היחסים בין שלטון מרכזי לשלטון מקומי", הכנסת – מרכז מחקר ומידע, 2003.
תדפיס 10656 (1110046)
9. כפיר, א', ארגון וניהול עיצוב ושינוי, הוצאת צ'ריקובר, 1997.
שמו מדעי המדינה לפי כפי. אר (342819)
10. נחמיאס, ד', "משילות השלטון המקומי בישראל: ניתוח מדיניות ועיצוב מחדש", המרכז הבינתחומי הרצליה, 2004.
שמו מדעי המדינה לפי נחמ.מש (1069041)
11. עזריאל, ש', "מיגור תופעת האלימות", ספר ועידת השלטון המקומי הראשונה, כרך ג', עמ' 22-27, אוניברסיטת ת"א, ת"א 2005.
תדפיס 10709 (1113049)
12. פרידברג, א', הביקורת ברשויות מקומיות בישראל, משרד הפנים, 1999.
שמו מדעי המדינה לפי בקר. בר (428414)
13. קהת, ד וויטנברג י', עיר של איכות, מפע"ם אשקלון, 1998.
אין
- ביבליוגרפיה – קריאת חובה – המשך**
14. קהת, ד' (עורך), הנהגת הקהילה לחיים של איכות (צעדים ראשונים בניהול העיר), חלופה בע"מ, 2003.
אין
15. קלכהיים, ח', שלטון מקומי במירקם המדינה הדמוקרטית, המרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה, התשנ"ז, (פרקים שני, חמישי, תשיעי, עשירי, אחד עשר).
שמו מדעי המדינה לפי קלכ. של (340085)
16. רובנשטיין, א', "התהוות השלטון המקומי בארץ ישראל – היבטים ארגוניים ופוליטיים, מדריך לנבחר החדש, (עורך: צ' ירדני), משרד הפנים, התשמ"ט.
E 352.14 מדר. לנ (101246)
17. רובנשטיין, א', "הרשויות המקומיות: בעיות מרכזיות וחלופות לפתרון", הכנסת – מרכז מחקר ומידע, 2004.
תדפיס 10657 (1110060)
18. רוזביץ, ש', מחזור עסקים גרעוני ברשויות מקומיות, רבעון לכלכלה, 1987.
אין
19. רזין, ע' "לקראת רפורמה מוניציפלית במטרופולין תל-אביב בשנות התשעים", מכון פלורסהיימר למחקי מדיניות, ירושלים, 1994.
שמו מדעי המדינה לפי רזי. לק (255337)
20. רזין, ע' "כיצד להבטיח איחוד רשויות מקומיות או בלי גזרים זה לא יעבוד", נייר עמדה, מכון פלורסהיימר למחקרי מדיניות, ירושלים, דצמבר 2003.
תדפיס 10630 (1110061)

21. שפט, א"י, השלטון המקומי, היבטים משפטיים: עבר, הווה, עתיד, משרד הפנים, ירושלים, תשנ"ב. המהפכה במבנה המשפטי של המועצות האזוריות. בחירה ישירה של ראשי רשויות מקומיות. **שמור מדעי המדינה לפי שפט. של (108601)**

22. שפט, א"י, המועצה הלעומתית והמועצה השוויונית, משרד הפנים, ירושלים, תשנ"ב. **תדפיס 10658 (1110298)**

23. שפט, א"י, הצורך והפרולימטיקה בחוקה לרשויות מקומיות, משרד הפנים, ירושלים, תשנ"ב. **תדפיס 10659 (1110300)**

24. שפט, א"י, שינוי שיטת השלטון המקומי בהונגריה, משרד הפנים, ירושלים, תשנ"ב. **תדפיס 10660 (1110303)**

25. Carmeli, A. & Cohen, A. "The Financial Crisis of the Local Authorities in Israel: a Resources – Based Analysis", Public Administration, Vol. 79, No.4, 2001 (893-913).
כתב עת בספריית מדעי החברה